

Lutrski kres.

Legenda.

»O, kakšen lep kres so zažgali nočoj
na trgu velikem v Ljubljani!
Ne, takšen ni gorel še tukaj nikdar . . .
O, pridite gledat, kristjani!

Tri dni so vozili ljudje jih na kup
te lutrske bukve slovenske.
Imeli so skrite več let jih doma
možje krivoverski in ženske.

In osem parizarjev — čujte, ljudje! —
na trg so jih vkup navozili!
Kopico visoko iz biblij, postil
pred rotovžem tam so zložili!« . . .

In švigala vest ta od ust je do ust
ko blisk na večer po Ljubljani;
In vreli kres gledat iz ulic so vsch
na trg radovedni meščani.

In kres je že gorel . . . Prekrasno je v zrak
vzdigaval se plamen krvavi
in trg razsvetljal prostrani je ves,
kjer stala je glava pri glavi.

In prav pred grmadoj stal sam je škof Hren
in stal je kapitelj častiti;

a njemu nasproti postavili tam
očetje so se jezuiti.

Na trgu pa slišal se stok je in jok,
in glasno si čul godrnjanje . . .
Preklinjali so in grozili s pestmi
razjarjeni tam luteranje . . .

In ogenj objemal in lizal naprej
ta bukev je kup velikanski;
in zdelo se je, kakor pekel bi sam
požiral ta greh luteranski . . .

Oh, stokal je Mozes in ječal na glas,
ker v svinjsko je usnje bil vezan;
in v strašnih se mukah tam zvijal je Job,
ves nov še in z zlatom obrezan . . .

Oh, kaj siromaki trpite nocoj,
preroki veliki in mali!
še v sužnjosti tam babilonski nekdej
vi toliko niste prestali . . .

V plamenih popenja zdaj pesem se v zrak,
O Salomon, tvoja visoka!
In iskre žareče tod meče okrog
modrost sedaj tvoja globoka . . .

Kralj David pobožni, častitelj žen,
skladatelj in pesnik sloveči, —
ah, psalmi nas tvoji ogrevajo zdaj,
nocoj so v resnici — goreči!

O, sveti učenci Spasiteljevi,
ubogi vi evangelisti!
Ah, ni li dovolj, da trpinčili vas
so svoje dni zli antikristi?

Na smrt čez petnajst stoletij ste spet
obsojeni radi, neradi . . .
in z vami vred novi je ves testament
obsojen na smrt na grmadi . . .

In vedela pač inkvizicija je,
da rade ne bodo gorele
te bukve upornikov trmastih,
kovane v železo, debele.

Zato pa so z oljem polivali jo
kopico, da prej se je vnela.
Še branjevka Urška iz Kurje vasi
je s piskrčkom v roki prispela!

Prispela je s piskrčkom olja in ga
po bukvah izlila vesela;
no, potlej pa tista grmada je res
prav rada, prav rada gorela!

In ko je že pozno, pozno v noč
vse bilo do tal pogorelo,
»Te Deum laudamus!« — zapel je škof Hren —
»zvršili veliko smo delo!

Zgoreti bi moral bil pravzaprav
naš Trubar tako na grmadi!
Le škoda: sežigati žive ljudi
ni bilo več takrat v navadi!

Pa tudi tako je vse dobro sedaj!
Spat gremo lahko zdaj, kristjani!
Heretične misli poslej — to stoji! —
ne bodo vznemirjale sladkih noči,
ne spanja nam v beli Ljubljani!«

Peter Pavlovič.

Pojasnilo. Protireformatorji so, kakor priča zgodovina, sežigali protestantovske knjige. Tudi ti legendi je podlaga zgodovinski dogodek. Škof Hren piše v svojem »koledarju« pod datumom 9. januarja l. 1601.: . . . »publice combusti jam altera vici libri haeretici in foro magna cum haeticorum confusione.« Ta dan jih je bil dal sežgati tri vozove. Dne 17. marcija pa piše: »Buecher ver-brennet am freyen Platz nahent beim Pranger zu Crainburg.« (Citat škofa Hrena mi je povedal gosp. P. pl. Radič.)

Sedanji graški knezoškof dr. Schuster pa trdi v svoji knjigi: »F-Bischof Martin Brenner«, 1898, na str. 496., da je bilo l. 1604. sežganih v Ljubljani osem voz protestantovskih (slov.) knjig . . .

